

Ксенія Терещенко

здобувачка вищої освіти 3 курсу Навчально - наукового
інституту права та інноваційної освіти Дніпровського
державного університету внутрішніх справ

**Шляхи боротьби з кримінальними правопорушеннями проти основ
національної безпеки України***

Національна безпека є ключовим пріоритетом держави, особливо в умовах збройної агресії та воєнного стану. В сучасних умовах Україна стикається з різними загрозами, включаючи диверсійні та шпигунські дії, колабораціонізм, а також інші кримінальні правопорушення, які загрожують державній незалежності, територіальній цілісності та суверенітету. Вивчення шляхів боротьби з такими кримінальними правопорушеннями є особливо важливим з огляду на потребу вдосконалення правової бази, ефективності правоохоронних органів та злагодженості дій силових структур під час воєнного стану. Крім того, виникає необхідність розробки нових

* Наукова керівниця – *Ірина Шило*, викладачка кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ

підходів до протидії цим загрозам, зважаючи на нові методи ведення гібридної війни та активну роль інформаційних і кіберзагроз, що використовуються противником.

Національна безпека – це ключовий елемент, завдяки якому держава має можливість не тільки ефективно захищати свої кордони та громадян, але й створювати умови для стабільного розвитку та забезпечення основних прав і свобод. Дотримання принципів правової держави є важливою складовою національної безпеки, оскільки саме завдяки їх реалізації країна може зберігати політичну стабільність, соціальний порядок і економічний прогрес [1, с. 381].

Після початку повномасштабної російської агресії проти України, Верховна Рада була змушена внести важливі зміни до Кримінального кодексу України. Ці зміни вдосконалили положення Особливої частини Кодексу, які стосуються кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки. До Кримінального кодексу України було внесено низку змін, спрямованих на боротьбу зі злочинами, що вчиняються під час воєнного стану. Зокрема, статтю 161 доповнено положенням, яке криміналізує умисні дії, спрямовані на розпалювання регіональної ворожнечі. Крім того, кодекс доповнено новими статтями: 435-1, що передбачає відповідальність за образу честі та гідності військовослужбовця або погрозу йому, та 436-2, яка встановлює покарання за виправдовування чи заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України і глорифікацію її учасників[2]. Нововведення посилили покарання за шпигунство, диверсії, колабораціонізм та інші дії, які загрожують суверенітету і територіальній цілісності України, що стало важливим кроком у боротьбі з новими викликами в умовах воєнного стану.

Шляхи боротьби з кримінальними правопорушеннями проти основ національної безпеки України в умовах війни охоплюють широкий спектр заходів, спрямованих на захист держави від внутрішніх і зовнішніх загроз. Першим і найважливішим напрямом є посилення правоохоронних органів, зокрема, підвищення їхньої здатності реагувати на загрози. Це передбачає вдосконалення правоохоронної діяльності, збільшення фінансування та ресурсного забезпечення, а також підготовку кадрів для протидії новим видам кримінальних правопорушень, таких як шпигунство, державна зрада, тероризм і саботаж.

Другий ключовий аспект — це посилення інформаційної безпеки та протидія кібератакам. Військові дії супроводжуються спробами противника дестабілізувати інформаційний простір країни. У цьому контексті важливо розвивати співпрацю між органами безпеки та спеціалізованими службами для виявлення та нейтралізації кіберзагроз, дезінформації та пропаганди, спрямованої на підрив національної безпеки. Крім того, важливо вдосконалювати законодавство щодо відповідальності за кіберзлочини та інформаційні маніпуляції.

Для посилення боротьби з дезінформацією та протидії поширенню російських наративів в Україні було створено Центр протидії дезінформації (ЦПД) як робочий орган Ради національної безпеки та оборони (РНБО). Основна функція ЦПД полягає в аналізі та прогнозуванні загроз інформаційній безпеці держави, а також у розробці політик для їхньої

нейтралізації. Водночас ЦПД не має виконавчих повноважень, його роль полягає в координації дій. У квітні 2023 року депутати зареєстрували законопроект №9223, який передбачає кримінальну відповідальність за поширення недостовірної інформації в соціальних мережах, що загрожує національній безпеці України [3].

Третій напрям полягає у зміцненні міжнародної співпраці для ефективної боротьби з кримінальними правопорушеннями проти державної безпеки. Це включає обмін інформацією з міжнародними партнерами, спільні операції з протидії міжнародному тероризму та злочинним групам, які діють за межами України, але становлять загрозу її безпеці. Умови війни вимагають активного залучення міжнародної підтримки як у вигляді матеріальної допомоги, так і через політичну та військову співпрацю.

Нарешті, важливою складовою боротьби є робота з населенням для запобігання злочинам проти основ національної безпеки. Це включає підвищення рівня обізнаності громадян про такі злочини, впровадження програм патріотичного виховання та зміцнення довіри до державних інститутів. Активна участь населення у виявленні загроз і співпраця з правоохоронними органами може значно підвищити ефективність заходів безпеки в умовах війни [4, с. 23].

Таким чином, шляхи боротьби з кримінальними правопорушеннями проти основ національної безпеки України, доречно зазначити, що у сучасних умовах війни ці заходи мають бути системними та багато векторними. Важливою складовою є посилення роботи правоохоронних органів, розбудова кібербезпеки, активна міжнародна співпраця та участь громадян у виявленні загроз. Поєднання правових, інформаційних і оперативних методів дозволяє Україні ефективніше протидіяти кримінальним правопорушенням, що підривають державний суверенітет, водночас зміцнюючи позиції в глобальному безпековому контексті.

Література

1. Кузнецов В.В., Сийплові М.В. Кримінальна відповідальність за колабораційну діяльність як новий виклик сьогодення. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2022. Вип. 70. Серія ПРАВО. С. 381–388.
2. Кримінальний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Проект Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо встановлення відповідальності за окремі дії проти основ національної безпеки України 3562-IX від 06.02.2024 року URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41788>
4. Чорний Р.Л. Поняття, система та кримінально-правова характеристика складів злочинів проти основ національної безпеки України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук.: 12.00.08; МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2021. 42 с.

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**